

KLIIMAMINISTEERIUM

Margus Lillo
MTÜ Taevaskoja-Kiidjärve Puhkeala
saesaare@gmail.com

Teie 03.10.2024 nr 1-6/24-46/4

Meie 06.11.2024 nr 1-17/24/4731-3

Kollektiivse pöördumise vastus: veeseaduse muutmise
ettepanekud

Austatud härra Lillo

Pöördusite Riigikogu Keskkonnakomisjoni poole palvega lõpetada Saesaare paisu likvideerimise menetlus ja tegite ettepanekud veeseaduse muutmiseks. Keskkonnakomisjon otsustas mitte toetada veeseaduse muutmise ettepanekuid, sest üksikjuhtumi alusel ei ole õigusloome printsiipide järgi õige seadusi muuta. Kuna kohtumenetlus nii detailplaneeringu kui ka uue veeloa andmise ja kehtiva pikendamise vaidluses on pooleli, siis pidas komisjon kõige sobivamaks edastada ettepanek pädevale institutsioonile seisukoha võtmiseks ja lahendamiseks. Vastame kui vee- ja looduskaitse poliitika ja õigusaktide kujundajana Teie pöördumisele.

Tegite ettepaneku lisada veeseadusesse sätteid, mis sätestavad, et veeluba kehtiks kuni paisu lammutamiseks ehitusloa andmiseni. Teie hinnangul on veeseaduses tegemist õigusliku lüngaga, mis võimaldab tekkida olukorral, kus isikul puudub luba paisutamiseks ehk isik peaks paisu likvideerima (paisehitise lammutama), aga samas ei ole ehitusluba lammutamiseks.

Kliimaministeeriumi hinnangul lünka ei esine ja veeseadust ei ole vaja muuta. Kehtiv õigus katab kogu probleemistiku. Väga paljude juhtumite puhul ei olegi vaja tervet paisu likvideerida selleks, et paisutust likvideerida. Piisab näiteks varjade (puidust lauad) eest ära võtmisest ja sel juhul ehitusluba ei ole vajalik. Nende juhtumite puhul, kui on vajalik ka ehitusseadustiku kohane ehitusluba ehitise lammutamiseks, on võimalik antud olukorda lahendada läbi kahe menetluse. Veeseaduse § 196 lõike 2 punkti 9 kohaselt tuleb registreerida paisutuse likvideerimine. Selle menetluse raames annab Keskkonnaamet täpsed juhised, kuidas ja millal likvideerimine ohutult läbi viia. Kui isik ei soovi lammutada ehk keeldub seadust täitmast, siis teiseks võimaluseks on ettekirjutuse tegemine. Ettekirjutusega ja registreeringuga saab juhtida tähelepanu sellele, milliseid lube on vaja taotleda ja neid erinevaid vajaminevaid lubasid ning menetlusi saab arvestada paisutuse likvideerimise tähtsaja seadmisel. Paisutajal on ka sõltumata loa olemasolust kohustus veeseaduse ja paisutamise määruse (määrus nr 54 „Veekogu paisutamise, paisu likvideerimise ja veetaseme alandamise täpsustatud nõuded ning ökoloogilise miinimumvooluhulga määramise meetodika“) tingimusi täita, mis tagavad paisu ohutu käitlemise tingimused. Näiteks veeseaduse § 174 lõike 5 punkt 1 kohustab tagama paisu tehnilise korrashoiu ja hoolduse.

Seega Teie ettepanek täiendada veeseadust nii, et veeluba kehtiks kuni paisu lammutamiseks ehitusloa andmiseni ei ole vajalik. Veelgi enam, kliimaministeeriumi hinnangul tekitaks selline seaduse täiendus olukorra, kus paisutuse likvideerimise kohustuse täitmine võib venida määramatult pikaks. Juhul kui paisuomanik soovib paisutada, aga veeloa saamiseks ei ole võimalik keskkonna- või muud nõudeid täita, siis paisu omanikul puudub motivatsioon ehitusloa saamiseks, sest see lõpetab tema tegevuse. Seega esitatud ettepaneku kohaselt ei ole paisuomanikule soodne taotleda ehitusluba ja see võimaldaks veekasutuse jätkumist määramata ajaks koos sellega seotud keskkonnariskidega.

Esitasite ka ettepaneku, et paisutuse likvideerimiseks peab olema kirjalik nõusolek maaomanikult, kelle maa niiskusrežiimi ja muid huve likvideerimine mõjutab.

Kliimaministeeriumi hinnangul ei ole see ettepanek kooskõlas põhiseaduse §iga 32 (omandiõigus). Veeseadusesse tehtavaid ettepanekuid ei saa vaadata ainult Saesaare paisu juhtumist lähtudes. Veeseaduse muutmisel tuleb vaadata kõiki võimalike olukordasid, mis paisutamise puhul võivad tekkida. Sätte rakendamisel võib tekkida olukord, kui paisutaja ei soovi paisutamist jätkata, aga paisjärve ääres elav elanik soovib elada järve ääres ja nõusolekut paisutuse likvideerimiseks ei anna. Paisutamine on suure keskkonnamõjuga tegevus ja seetõttu kaasnevad sellega mitmed keskkonnanõuded ja kohustused paisu omanikule, sh rahalised kohustused. Näiteks tuleb tagada kalade läbipääs kalapääsu näol ja paisjärve peab iga teatud aja tagant puhastama setetest. Lisaks kaasnevad paisutamisega ka paisu kui ehitise hooldus- ja remondikulud. Kui sätestada veeseadusesse võimalus järve ääres elavale elanikule nõuda paisutamise jätkumist, siis võib see viia olukorrani, kus paisutaja omandiõiguse teostamine on ebaproportsionaalses sõltuvuses teise isiku huvidest oma kinnisasja talle meelepärast viisil kasutada. Arvestada paisutaja kulusid antud vara üleval pidamisel, ei ole paisjärve äärsel elaniku omandi kasutamise soov proportsionaalses seoses paisuomaniku omandi kasutamise seotud tekkivate kohustustega. Seega võib ettepanek praktikas kaasa tuua vastuolu põhiseaduse §-ga 32, mis sätestab omandi puutumatuse õiguse. Omandipõhiõiguse kitsendused ei tohi olla ebaproportsionaalsed ega piirata omanikke ebamõistlikult.

Paisjärve ääres elavatel elanikel ei saa olla õigustatud ootust selleks, et paisutamine jätkub igavesti. Paisutamine on paisutaja poolt loaga lubatud vabatahtlik tegevus, mille paisutaja saab alati lõpetada. See põhimõte on kehtinud veeseaduses algusest peale.

Esitasite ka palve lõpetada Saesaare paisu likvideerimise menetlus. Olete seisukohal, et järve likvideerimine ja välja kujunenud ökosüsteemi lõhkumine toovad endaga kaasa korvamatut kahju kohalikele elanikele ja ettevõtetele, loodusele ja Põlva maakonnale väga olulisele turismisektorile. Kirjutate, et töösse võetud paisjärve likvideerimise protsessis pole arvestatud järveäärsete elanike ja ettevõtjate ligi 100% toetust järve säilitamisele.

Käesoleval hetkel on peatatud Riigimetsa Majandamise Keskuse poolt esitatud paisutuse likvideerimise teatis. Pooleli on kohtuvaidlus ja veeluba pikendati kohtulahendi jõustumiseni. Paisutuse likvideerimise edasise menetluse täpne kulg sõltub kohtuotsusest. Lõpetuseks toome välja, et Keskkonnaamet haldusorganina peab paisutamisega seotud otsuse tegemisel lähtuma seadusest ja kaaluma ka kõiki asjaolusid, sh avalikku, huvigruppide ja kogukonna huvi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Keit Kasemets
kantsler

Teadmiseks: Keskkonnaamet, Riigimetsa Majandamise Keskus, Keskkonnakomisjon

Agne Aruväli, 626 2968
agne.aruvali@kliimaministeerium.ee